

ERŐS VÁR

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS KÖNYVTÁR
2011 OKT 11.
BUDAPEST

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

81. ÉVFOLYAM

2011 OKTÓBER

5. SZÁM

REFORMÁCIÓI GONDOLATOK

Olvasd: 1János 2:18-25.

494 éve történt. A lezajlott eseményeknek nem csupán a történelemre volt hatása. Létezik egy szellemi hatás is, amely gondolatainkat, szívünket, és hitünket érinti meg.

A keresztyénség megszületésétől fogva mindig voltak, akik mást akartak.

ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK

**Erős vár a mi Istenünk,
Kemény vasunk és vértünk,
Ínségben együtt van velünk,
Megvált és harcol értünk.**

**Kél az ősi rossz,
Bajvető gonosz,
Csel vad fegyvere,
Erőszak övele,
A földön ő az első.**

**Önnön erőknek csak délibáb
És bizony esnének esten,
De harcba küldte Egy Fiát
Értünk maga az Isten.**

Kérdezed-e ki az?

Jézus, az Igaz.

**Sok a had, Egy a fő,
Nincs Isten más csak Ő,
Krisztus, a Győzedelmes.**

**Ha földön ördög nyüzsgene
És elnyelni akarna,
Meg nem riadnánk — ellene
Győz hitünk diadalma.**

A világi úr

**Tombolhat vadul,
Semmit nem tehet,
Ő megítéltetett,
Megrendül egy szavunkra.**

**Él, áll az Ige igazul,
Akárki vesse-hányja,
Táborainkra száll az Úr
Szent Lelke adománya.**

**Jóhír, nő, család,
Jószág, test, világ
Veszhet, vihetik**

Veszendő kincseik! —

Miénk marad az Ország.

József Attila fordítása

Egy részük tévtanítást követett, mások a Krisztustól való eltávolodást szerették volna megakadályozni. Az előreformátorok (Wycliffe János, Husz János) előkészítették az útját annak az eszmének, amely Luther Márton 95 tételében történt aztán a felszínre.

Luther szegény családból származott, de szülei taníttatni akarták. Ő azonban egy nagy viharban átélte élmény után megfogadta, hogy szerzetes lesz. Tanulmányokat folytatott, a teológia professzora lett. A bűnbocsánat pénzért való árusítása háborította fel a legjobban. Ez vezette odáig, hogy Wittenbergben, a vártemplom kapujára kiszegte 95 tételét, melyben összefoglalta az egyház Bibliával ellentétes gyakorlatát. Az egyházvezetés először nem vette komolyan. A 95 tétel azonban egyre több és több embert gondolkodtatott el, felszínre tört a vágy a megújulásra.

Luther és azok, akik folytatták azt, amit ő elkezdett — Melanchthon, Bugenhagen, Jonas, Camerarius — az egyház külső megújításának igényével megteremtették a lehetőséget arra, hogy az ember belsőleg megújuljon, hogy életre keltsen a bűn miatt halott kapcsolatát Istennel, a megmentő Jézus Krisztuson keresztül. Az ígéhez való viszonyukkal megmutatták nekünk is az utat, amelyen eljuthatunk az ígével való mindennapos közösségre.

Az egyháznak szüntelen megújulásra van szüksége. Isten népe nem célba érkezett emberek közössége, hanem úton lévők. Olyanoké, akik rájöttek, hogy rossz irányba mentek, de megfordultak útjukon, hogy Jézust kövessék. Az Ószövetségből tudjuk, hogy a zsidók eltértek Isten ígéjétől, azért Isten megengedte valamely szomszédos népnek, hogy sanyargassa őket, míg nem az Úrhoz kiáltottak szabadításért.

Az Úr elmondta nekik prófétája által, hogy bünt követtek el, hátat fordítottak neki, ezért megtérésre van szükségük. A nép hallgatott a prófétára, bűnbánatot tartott és a csapások elmúltak. Ezután hálát adtak Istennek és ment az élet tovább.

A következő nemzedék már elfeledkezett az Isten szabadításáról, és újra bűnökkel terhes életet élt. Megint jött a másik szomszéd nép, a sanyargatás, az Úrhoz kiáltás, a próféta, a megtérés és bűnbánat, majd a hálaadás. Nagyon leegyszerűsítve, de ez volt a zsidók története. De ne gondoljuk, hogy mi különbek lennénk. A Krisztust követők ugyanígy cselekszenek már kétezer éve.

Az ember az elesés, segítségkérés, felállás, továbbmenés, újbóli elesés ciklikus ismétlődésében él. Érezzük, hogy javítani kellene az életünkön, és reményeink szerint ugyanabban a bűnben másodszor már nem esünk el. S ez, ahogy tanulunk a bűneinkből, tulajdonképpen reformációs folyamat. Vissza akarjuk szerezni eredeti formánkat, bűn, fájdalom, szegényen, halál nélkül. Reformálódni szeretnénk, azaz újra visszanyerni eredeti — bűntelen — alakunkat.

János evangélista híres arról, hogy több jelképet használ, mint társai. Hajlamosak vagyunk arra gondolni, hogy János az ígében egy személyről beszél, amikor az Antikrisztust emlegeti. Az Antikrisztus valóban egy személy lesz majd az utolsó időkben, de János idejében és ma is a kifejezés alatt a Krisztus-ellenes tanítást kell érteni. Azokat az eszméket, nézeteket, amelyek megkísérlik félrevezetni az embereket Krisztus istenségét, a megváltást, a kegyelmet, az üdvösséget illetően. Sajnos, nem is olyan nehéz megzavarni az emberek gondolkodását.

János világos tanítást ad: Egyrészt, [✓]

több antikrisztus van, azaz több, Isten akaratával ellentétes nézet ütötte fel a fejét a közösségben. Másrészt, ezek mind belülről származnak. Harmadrészt, nem lehetetlen felismerni őket.

Mondhatnánk, hogy a mi szüntelen reformált egyházunkban nem lehet így. Pedig így van. Találkoztam olyan magát keresztyénnek tartó emberrel, aki azt mondta, hogy azt nem hiszi el, hogy Jézus feltámadt. Pedig ez hitünk egyik alapja. Ha magunkban azt gondoljuk, hogy az úrvacsora vételével megbocsáttattak a bűneink, anélkül, hogy azokat meg kellett volna vallanunk, ez se külön gondolat. Csak titokban marad – egy darabig. Előbb-utóbb elő fog jönni.

A bűn nem múlik el, akármilyen hosszú idő telik is el. Magától nem fog eltűnni. Elfedhetjük, letagadhatjuk, elfelejthetjük azt, hogy bűnösök vagyunk, de megszabadulni tőle csak és kizárólag Krisztus vére árán tudunk. A belőlünk jövő tévmitésnek se mondhatunk máshogy búcsút, mint azzal, hogy Krisztust hívjuk segítségül, hogy Ő foglalja el bennünk az Őt megillető helyet.

Felismerni nem lehetetlen. Nem könnyű, de nem lehetetlen. Ami tagadja Krisztust, azaz ami kétségbe vonja az Ő istenségét, az Ő kegyelmét és szeretetét, az tévmités. Ami rombolja Isten kijelentését Jézusban és a Bibliában, az tévmités. Rombol és formátlanít.

Jézus Krisztus megvallása azonban bizonyíték a hitre, és bátorítás arra, hogy megmaradjon bennünk az a tanítás, amelyet a Bibliából kaptunk, és mi megmaradjuk abban, akiről a tanítást kaptuk: Jézus Krisztusban.

Az emberek 494 éve tettek valamit, amivel irányt mutattak nekünk. Ha méltók akarunk lenni az örökséghez, ha meg akarjuk mutatni a hálánkat Istennek értük, akkor használnunk kell azt, amit ők megszereztek – a tiszta krisztusi szeretethez való jogunkat. Éljük vele!

Imádkozzunk!

Urunk, Istenünk! Te úgy szeretted a világot, hogy nemcsak odaadtad értünk egyszerűen Fiadat, hanem meg is újítod a világot Általa. Kérünk, újíts meg minket is a Te Szentlelkeddel, hogy győzelmesen harcoljunk a hit harcát és elérjük hitünk célját, az örök üdvösséget. Amen.

Jankó Katalin ev. lelkész (Vancouver)

Keresztelő János maradványai?

Bár nem állítható teljes bizonyossággal, hogy Keresztelő [Szent] János földi maradványait találták meg, a régészek állítják, minden eddiginél fontosabb a felfedezés.

Bolgár régészek fedezték fel azt a kőládát, amely a feltételezések szerint Keresztelő [Szent] János földi maradványait rejtje magában. A történelmi és vallási jelentőségű tárgyat Bulgáriában, Szent Iván szigetén (Szozopol közelében), a Szent György monostorban fedezték fel a kutatók.

A régészek elmondták: bár nem állítható 100 százalékosan, hogy legnagyobb próféta csontjait találták meg, egy dolgot mindenképpen tisztázni kell. Ez az első alkalom a régészet történetében, amikor Keresztelő [Szent] János földi maradványaira utaló feliratot is találtak a ládán. Popkonzantinov Kazimir régészeti professzor elmondta, a lelet eredetisége nem hagy kétséget maga után, nincs semmilyen spekuláció.

Az emberi maradványokat – koponya-, állkapocs-, kézcsont-darabokat, és egy fogat – egy márványból faragott ládában találták meg. A ládán egy görög nyelvű felirat, jobban mondva egy dátum – június 24 – található, amely Keresztelő [Szent] János születésének feltételezett időpontja. Az egyedi régészeti leletet úgynevezett radiokarbonos vizsgálatnak vetik alá, amely a csontok korát hivatott megállapítani.

Persze akadnak kételkedők is, akik szerint semmi keresnivalója nincs a maradványoknak egy bolgár monostorban. Dimitrov Bozsidar, a bolgár Nemzeti Történelmi Múzeum igazgatója azonban úgy véli, hogy a márvány ládát egy konstantinápolyi keresztyén templom adományozhatta a Szent Iván szigetén található V. században épült monostornak.

A Vatikán is szkeptikus a dologgal kapcsolatban. Mindaddig ódzkodnak a nyilatkozatokkal, ameddig bizonyosságot nem nyer a csontok eredetisége. Biscotti Fabrizio, a vatikáni régészeti pontifikátusi bizottság vezetője elmondta, Keresztelő [Szent] János földi maradványai nem egy helyen vannak, a világ számos pontjára került belőlük,

így tudományos bizonyítás is kell annak érdekében, hogy hivatalosan is elismerjék: valóban Keresztelő [Szent] János csontjait rejtette a márvány ereklyetartó.

Drazheva Tsonya professzor azonban másképp látja a dolgot. Szerinte a felfedezés óriási jelentőségű, nemcsak bolgár hanem európai szempontból is. Szent Iván szigete menedéket jelentett a keresztyéneknek, amikor menekültek a rómaiak elől. Az ő örökségük pedig szervesen kapcsolódik az egész keresztyén történelemhez.

Fülöp apostol sírja

Olasz régészek megtalálták Fülöp apostol sírját Hierapoliszban, az ókori Kis-Ázsia területén a mai Törökországban. Az ásatásokat hamarosan megkezdik.

A felfedezés jelentőségéről D'Ansdria Francesco, az ásatás vezetője beszélt. Nem csak a kutatók vagy a hívők számára fontos felfedezés ez, hanem az egész világ számára – magyarázta.

A kutató már 32 éve dolgozik csapattal a városban különböző ásatásokon. A várost az időszámításunk előtti második században II. Eumenész pergamoni uralkodó alapította. Kr.e. 133-ban került római fennhatóság alá. A hellenisztikus város hamar virágzásnak indult, templomok, színházak és gyógyfürdők épültek benne, melyek híressé és kedvelté tették a korbant.

Fülöp sírját a "martyrium", bizánci stílusban épített templomban találták meg, júliusban. Mikor megtalálták az aprócska templomot, nekiláttak a megtisztításának, mert feltételezték, hogy ott rejlik az apostol sírja, aki a hagyomány szerint Hierapolisz városában halt mártírhalált. Eddig a kutatók azt hitték, hogy sírja a "Martyrium" dombon lehet, de a kutatások során semmi erre utaló jelet sem találtak. Júliusban fedezték fel egy, a közelben fekvő, ismeretlen templom maradványait, amiben az apostol sírját is megtalálták. A lelet felfedezésének hírére, zarándokok máris folyamatosan keresik fel a templomot. c.p.

Dicsérjétek az Urat mind, ti népek, dicsőítsétek mind, ti nemzetek! Mert nagy az Ő szeretete irántunk, az Úr hűsége örökké tart. Dicsérjétek az Urat! 117. Zsol1ár.

MIT KEZDJÜNK A PRÓFÉTÁKKAL?

Valaki azt nehezményezte, hogy szókörünkön csak nagyon ritkán hangzik el prédikáció ótestamentumi prófétai igékről. De hát miért is hangzanék el? Érvényes még az, amit ezek a feltehetően torzonborz alakok hirdettek modern, harmadik évezredünk táján? Mert, ha csak *jövendömondóknak* tartjuk őket, akkor keressük fel inkább a biológusokat és futurológusokat, akiktől biztosabb előjelzéseket várhatunk el. Ha a *misztikum* felé hajlunk, akkor fuszunk a csillagolvasókhoz és a tenyérbőlkártyából jóslókhöz.

De különben is, mi közünk nekünk még az "edomitákhoz, elámitákhoz, a római birodalomhoz vagy a perzsa – méd – babilóni hatalmakhoz", amelyek ellen jövedöltek a próféták? Ki figyel még arra, ha "az Úr haragjának napja"-val fenyegetnek, amikor mi épp eleget teszünk azért, hogy a magunk felidézte haragtól és környezetpusztítástól féljünk?

Am ilyen kérdésekkel nem tudjuk feledtetni azt, hogy a próféták könyvei a keresztyének Szentkönyvének, a Bibliának részei. Protestáns egyházaink szeretik magukat a Biblia, a Szentírás egyházának nevezni. Válasszuk le hát a Bibliából a prófétai könyveket és ne foglalkozunk velük többé? Ezt valószínűleg senki sem akarja, és nem is vezetne eredményhez.

De ennél is nagyobb nyomatékot adhat az az érv, hogy hitünk fő alakja, Jézus Krisztus és tanítványai szent iratainak is szerves részei a próféták. Jézus nyomán az első keresztyénség nemcsak olvasta őket, de még a saját hite megfogalmazásánál is hivatkozott rájuk, "szentnek" tartotta szavaikat, majd mikor leírta a Jézussal és gyülekezetével történeteket az Újtestamentumban, akkor igen buzgón és magától értetődő módon idézte is őket. Az ő nyomukban haladva nem tehetjük meg azt, hogy mondanivalójukból "kiszűrjük" a prófétákat.

De hogyan kell értenünk és mit kell megszívlelnünk a prófétai üzenetből? Először is, ismernünk kell a kort, amelyben keletkeztek a könyveik. Nem mindegy ui., hogy a Kr.e. 8. században leírt Ámósz könyvét, vagy a Krisztus születése előtti 2. századból való Dániel látomásait lapozzuk. Mindegyik tükröz-

zi a sajátos kort, amelyben keletkezett. Az sem lényegtelen, hogy templomi alkalmazásban volt-e Jeruzsálemben a próféta, vagy deportáltakban kellett tartania a lelket, idegen országban.

Éppen ezért szükségünk van egy seereg más tudomány segítségére. Történészek és régészek, paleontológusok és biológusok, kutatásaik eredményeinek olyan széles skáláját mutatják fel, hogy segítségükkel sokal közelebb férkőzhetünk a próféták korához, munkájához, szokásaik és környezetük ismeretéhez. Mindezekért hálásak vagyunk. A 20. században felfedezett qumrani leletekért ugyancsak, hiszen ezek segítségével a Kr.e. egy-két évszázad ablakai is tágabbra nyíltak számunkra.

Ebben a sorozatban azonban nem ezekkel a tudományokkal kívánunk foglalkozni, sem velük versenyre kelni. Hanem *Jézust és követői első gyülekezetét* kérdezzük meg, hogy ők hogyan értették, miért tartották fontosnak a prófétai iratokat, no és mit tartottak idézésre méltónak belőlük. Megvalljuk, hogy örömmel és szívesen elfogadjuk tőlük ezt a szemüveget, amelyen keresztül nézve mi is figyelhetünk a próféták üzenetére.

1. MALAKIÁS

Neve nem személy-, hanem inkább fedőnév. Azt jelenti: Isten követe. Nem tudjuk, ki húzódohatott meg mögötte. Azt azonban sejtjük, hogy templomi környezetben élhetett, dolgozhatott, ezt még a szóhasználata is elárulja.

Hármas okból kell foglalkoznunk vele, mai keresztyéneknek: a.) a *kora* miatt, amelyben élt; b.) mert könyvecskéje (Malakiás próféta könyve) az Ó- és az Újtestamentum *mezsgyéjén* áll; és c.) mert Jézus Urunk is foglalkozott vele és idézte, életútjának egyik nagyon fontos pontján.

Malakiás kora

– kb. Kr.e. 550-500 – kölcsönös kiábrándulások kora volt. Vagy 60 évvel azelőtt deportálták a babilóniaiak a nép előkelőit, akiknek házat, szőlejét, földjét kedvenc samáriaiaknak adták hosszútávú bérbe. Mikor a deportáltak visszatértek, idegeneket találtak a helyükön. A hazatérők ugyan Ezsdrás és Nehemiás vezetésével felépítették a romokat. De úgy igazán nem örült mindenki ennek.

Nem a zsidó, aki – ha elvesztett vagyona vissza akarta szerezni – kényszerült beházasodni a házába betelepült idegen családokba. S akkor már meg kellett osztania a szívét, mégpedig kétszeresen; új családjá más isteneket imádozott és a zsidó templomépítést egyszerűen provokációnak tekintette. De még kevésbé örült a betelepült idegen, hiszen az egzisztenciáját féltette.

Malakiás két tűz közé került: egyrészt erősíteni kellett a régi hagyományokhoz ragaszkodókat, másrészt komolyan kellett vennie azokat is, akiknek életét már nem befolyásolta a vallásuk. Hogyan értékeljük ezek a régit, és ha nem, mi van helyette? Nem nehéz észrevenni, hogy a mai "próféták" helyzete mennyire hasonlít Malakiáséra.

Az Ó- és Újtestamentum

mezsgyéjén található Malakiás könyve a bibliánkban. Azt is mondhatnánk, hogy az Ótestamentum olyan kizárólagos és fontos berendezkedésének, mint a próféta volt, Malakiás az egyik utolsó képviselője. Teljes erőbedobással vigasztal és dorgál, fenyeget és erősít, simogat és ostoroz, – s mindezt Isten nevében és megbízásából. Lelkére beszél a kétkedőknek és csüggedőknek, ha néha még tehernek érzi is megbízását, akár csak Jeremiás. Nem csoda, hogy az egyik újtestamentumi irat teljes meggyőződéssel vallja: "az Isten sok rendben és sokféleképpen szólt hajdan az atyáknak a próféták által..." (Zsidók 1:1).

Am Malakiás tekintete nem ragadt le a múlton és a nehéz jelenen, hanem előre is nézett. A szkeptikus, sőt cinikus kortársaknak szemébe merete mondani, hogy megmenekülésük egyetlen útja a *megtérés*: "térjete vissza hozzám!" – tolmácsolta Isten szavát (3:7). Mintha csak elővételezte volna Jézus üzenetét: "térjete meg és higgyjete az evangéliumban!" (Márk 1:15)

Válságos életszakaszában

szembesült Jézus a Malakiás által meghirdetett *útkészítő* Illés kérdésével. Amikor a megdicsőülés hegyén, földi élete csúcán járt és feltöltekezett Isten dicsőségével, akkor, lefelé jövet, mellének szegezték a tanítványai, hogy Ó-e igazán a megígért Messiás? Hiszen [✓]

a régiek hite szerint a nagy végnap előtt Illésnek, a mennyberagodott isteni prófétának kellene visszatérnie! S a tanítványokban fölmerült a kétely, hogy jó lapra tetted-e, amikor Jézushoz szegődtek!

Micsoda "modern" és örökké visszatérő téma ez! Hát nem az a tragédiánk, hogy két évezred alatt sem sikerült meggyőznünk zsidókat és muszlimokat afelől, hogy Jézus Krisztus óta nem kell másra várni!? Se Mohamedre, se egy új Messiásra. Jézus Krisztusban teljesedett be Isten ígérete. Isten pedig nem hazudik. Ugyanakkor szinte félve nézzük a sok remegő és elbizonytalanodott "keresztényt", aki új és új bálványok, világmentő sarlatánok után fut, mert fél, hogy hátha rossz lapra tett fel, ha kizárólag Jézusban hisz!

Mit válaszol Jézus az elbizonytalanodottaknak? Először igazat ad nekik, kiegészítve azzal, hogy hiszen Illés – akinek jövételét Malakiás megjövendölte – már eljött. Mégpedig *Keresztelő János* személyében. Jézus nem előfutár nélküli – János készítette elő az útját. Neki lett volna feladata, hogy az atyák szívét a fiakhoz, a fiakét az atyákhoz fordítsa. Hogy a nemzedékek ne a hagyományokhoz való merev ragaszkodásban, vagy éppen a hagyományok teljes megvetésében örölkék fel az erejüket. Hanem békében éljenek egymással.

De a szívét is kiönti Jézus a feleletében: Ahogy Jánost agyonmagasztalták, majd galádul ejtették, ugyanez a sors vár rá is Jeruzsálemben. Pedig nem csak János, de Ő maga még inkább azért jött, hogy Isten országa legyen közöttünk. Amiről Malakiás ugyan nem prófétált. De legalább rányitotta az ablakot – Jézus üzenetére.

Malakiás Isten követének tudta magát. Megjövendölte, hogy "az igazság napja fölragyog majd" (3:20). Ezzel pedig arra a Jézusra mutatott, aki magáról mondhatta el, hogy Ő az út, az igazság és az élet (János 14:6).

Köszönjük a követ szolgálatát.

D. Gémes István ev. lelkész (Stuttgart)

Megszentelt életfolytatás

"Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben." (Mikeás 6:8.)

A reformáció ünneplése megszentelt életfolytatásra hívja fel Isten népét: "Legyetek szentek, mert én szent vagyok! – így szól az Úr. Térjete meg hozzám teljes szívvel!" (3Mózes 11:44.) A szent élet vége az örök élet, s ez Isten kegyelmi ajándéka. Jézusnak a válással kapcsolatos válasza Isten eredeti, teremtő szándékát fejezi ki: "Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza." (Márk 10:9.) Gyermekei lelkülettel, neki tetsző módon élve fogadhatjuk Isten országát: "Mert nem tisztátalanságra hívtok el minket az Isten, hanem megszentelődésre." (1Thesszalónika 4:7.)

A törvény szerinti életfolytatás a szombatévnek, a nyugalom napjának és a három főünnepnek a megtartását, megszentelését is jelentette a választott nép számára: "Tartsátok meg mindazt, amit mondtam nektek!" (2Mózes 23:13.) A reformáció 494. évfordulóján megvalljuk: "Isten a mi oltalmunk és erősségünk, igen bizonyos segítség a nyomorúságban." (Zsoltár 46:2.) Kik is a boldogok – örökké? Akik hiszik és megélik a reformáció tanítását: Egyedül Krisztusért, egyedül a hit, a kegyelem, és a Szentírás által van üdvösségünk! "Örüljete és ujjongjatek, mert jutalmatok bőséges a mennyekben..." (Máté 5:12.)

Pállal s Lutherrel együtt "azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül". "Most pedig törvény nélkül jelent meg Isten igazsága", és Jézus igazzá teszi azt, aki hisz Őbenne! (Róma 3:28,21.) "Mert más alapot senki sem vethet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus." (1Korinthus 3:11.)

Mindenszentek napján Isten igéje két fiataalt állít elénk, akik az Ő vezetésé-

nek engedelmeskedve törekedtek a szent életre és a szeretetre: Izsák feleségül vette Rebekát, "megszerette őt, és megvigasztalódott anyja halála után." (1Mózes 24:67.) A halottak emlékezete is Isten dicsőségét szolgálja, mert Ő az élők Istene! Krisztus mondja: "Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él..." (János 11:25.)

A Sínai-hegyről az Úristen így kiáltott a "szóvivő" Mózesnek: "Papok királysága és szent nép lesztek." (2Mózes 19:6.) Kétezer éve közvetítő nélkül hallják a halott élők is az Isten szavát; az élő halottak viszont nem teszik meg azt, amit az Úr parancsolt nekik igéjében. A zsidók jól ismerték törvényeiket; nem lettek külsőleg (!) tisztátalanokká, hogy megehessék a páska-barányt. De az ártatlan Bárányt világi törvények szerint akarták elítéltetni, mert mint mondták: "Nekünk senkit sincs jogunk megölni!" (János 18:31b.)

Tudhatjuk: "A szeretet tehát a törvény betöltése" (Róma 13:10), "mert az egész törvény ebben az egy igében teljesedik be: 'Szeresd felebarátodat, mint magadat'." (Galata 5:14.) A Prédikátor könyvének végső tanulsága: "Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert ez minden embernek kötelessége!" (12:13.) Mi énekeljük: "Erős vár a mi Istenünk (...) Mienk a menny örökre!" (EÉ 254.)

(szerkesztett szöveg)

Garai András - e.é.

Nándorfehérvár 555. évfordulója

Dabason Hunyadi-Kapisztrán Emlék-tornyot emeltek a nándorfehérvári diadal 555. évfordulója alkalmából. A toronyban három harangot helyeztek el. Az egyik mindig újszülöttek világra-jövetelét köszönti; Dabason ugyanis a születések száma meghaladja a halálozásokét. A toronyavató ünnepségen Orbán Viktor miniszterelnök volt a díszszónok. Az ünnepségen részt vett Babel Balázs kalocsai érsek, Takaró András református esperes, és dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök, aki igei köszöntőt és áldást is mondott. e.p.

A lutheri Istentisztelet

Latinnyelvű evangélikus mise? Első halálra bizony fából vaskarika, groteszk, és abszurd mondat. Holott az Ágostai Hitvallásban mély meggyőződéssel vallották eleink. Hogy "a mise megmaradt nálunk, és a legnagyobb áhítattal ünneplik".

Hazánkban azonban különféle történelmi okokból az elmúlt két és fél évszázad során idegen befolyásra tragikusan puritánna szegényedett az evangélikus Istentisztelet – és ezen az évek óta tartó liturgikus reform talán még sokáig nem tud majd érdemben változtatni. Ezen a háttéren bizvást nevezhetjük történelmi eseménynek azt, hogy február 3-án a zuglói evangélikus templomban – zeneakadémiai vizsga keretében – egy kisebb gyülekezet Luther latinnyelvű, megreformált miserendje szerint ünnepelte az Istentiszteletet.

Luther 1523-ban jelentette meg *Formula Missae et Communionis pro Ecclesia Wittenbergensi* című művét. Amelyben elsőként közölt teljes liturgikus rendet. A magyar nyelven napjainkig hozzáférhetetlen könyvében a reformátor nem ötletszerűen fércelgeti a liturgiát,

nem gyökértelen újdonságokat akar ráerőltetni az egyházra – ahogyan azt időről időre láthatjuk a különböző liturgikus reformok esetében –, s mindenekelőtt eszébe sincs az, hogy egyszerű, puritán, mindössze éneklésből és igehirdetésből álló liturgiát alkosson. Nem is akar "alkotni", hanem Krisztus-központúvá reformálja az Istentiszteletet, mint ahogyan tette magával az egyházzal is.

Luther latin miséjében benne lüktet az előző ezeröttszáz év élő keresztyén liturgiája, annak egész dinamikája, hullámzása, az egyetemes egyház átélte és átímadkozott ősi spirituális kincse. Megreformált mise ez, amelyben természetesen megtalálható minden hagyományos elem, és mindennek háttérben iránytű van; nem az ember áldozatáról, vallásos elszántságáról, igyekezetéről, hanem Krisztus páratlan dicsőségéről tanúskodik.

Felépítése a nyugati keresztyénség megszokott miserendjét követi, így helyet kap benne a bevezető zsoltár (*Introitus*), az "Uram, irgalmazz" imádság (*Kyrie*), a "Dicsőség" (*Gloria a Laudamus Te-vel*), a rövid, éppen tömörségében "ütős" kollektá imádság, a Szentírásból vett olvasmányok, az igehirdetés, a *Niceai Hitvallás* (hiszen a templomainkban elterjedt *Apostoli Hitvallás* nem a mise, hanem a keresztes hitvallása!).

Magától értetődik, hogy a *Formula missae*-nek az úrvacsora ünneplése, az ostyában és a borban jelenlévő Krisztussal való valódi közösség átélése, a szent titok előtti alázatos leborulás is szerves része, egyik csúcspontja. Itt a hagyományos elemekkel találkozunk; az úrvacsorai liturgia bevezetésével (*Praefatio*), a magasba emelt ostya és bor felett hangzó szereztetési igékkel (*Consecratio*), az Isten szentségét éneklő *Sanctus*-szal, az Úrtól tanult imádsággal (*Pater noster*), Isten békességének hirdetésével (*Pax*), valamint Krisztusnak, Isten bárányának (*Agnus Dei*) énekével.

Elterjedt kívánság napjainkban, hogy az Istentisztelet – és egyáltalán az egész egyházi élet – olyan legyen, hogy a mai kor embere otthon érezze magát benne. Mások minduntalan különleges élményeket várnak a templomi alkalmaktól, amelyekben nincs helye a hagyománynak, 2011-ben latin nyelven

misét tartani – ez egyáltalán nem tűnik otthonosnak, időszerűnek, modern élményt nyújtónak. A *Formula Missae* ünneplése azonban nem is korszerűséghez kötött, törekény otthonosságot adott a résztvevőknek, hanem eredeti céljának megfelelően felemelte a lelkeket az egyház Urához, Aki minden Istentiszteletünket a jelenlétével szentel meg, és teszi időtől, helytől, emberi érzésektől és véleményektől függetlenül jó értelemben vett élménnyé.

A zuglói templomban ünnepelt *Formula Missae* öszeállítója Sanda Anna zeneakadémiai hallgató volt, aki a scholát, a liturgikus kórust is vezette, liturgusként pedig Jorsits Attila lelkészjelölt, illetve e sorok írója szolgált, akinek – és szabadjon most az utolsó gondolatokat személyes vallomássá formálni – vissza nem térő, szinte háborzongató élménye volt a latin mise celebrálása. És nem csak azért, mert egy mai evangélikus lelkész meghatódik, ha pontosan úgy misézhet, ahogyan a reformátor tette 1523-ban a wittenbergi templomban... Sokkal inkább azért, mert racionalizmussal átítatott világunkban, illetve idegen hatások alatt sýnlődő istentiszteleti életünkben megszoktuk, hogy mindent a józan ész, az értelem, a közérthető és minden mást háttérbe szorító emberi szó felől közelítsünk meg. A mise, az Istentisztelet, a liturgia pedig nem ilyen. Nem is lehet, hiszen benne nem az ember cselekszik, hanem mennyei erők hatnak. Olyan erők és olyan események, amelyeket megérteni ugyan nem lehet, alázattal, örömmel, és ámulattal csodálni azonban igen.

Luther Márton atyánk nagyon jól tudta ezt, és örökségül hagyta ránk. Soha nem késő tehát megtanulnunk tőle újra és újra az Istentisztelet titkát. Főleg, ha éppenséggel már az ideje is itt van.

Tubán József ev. lelkész (Csorna) - e.é.

Jövel, Szentlélek Isten,
Tarts meg minket igédben;
Ne legyünk setétségben,
Maradjunk igaz hitben.

Hogy Téged az Atyával
És az Ő szent Fiával
Dicsérhessünk mindnyájan
Itt és a mennyországban. KÉ 286

Emlékezzünk! Emlékezzünk!

az 1848/49. évi szabadságharcra

163. évfordulóján

"1849. október 6"-ra

162. évfordulóján

az 1956-os szabadságharcra

55. évfordulóján

a reformációra

494. évfordulóján

Emlékezzünk ősökre,
a hit és kard hőseire,
gyászokra és diadalmakra is.

A hazáért való küzdelmekért,
hitvédők kiállásáért,
életek áldozatáért
legyen Istené az áldás,
legyen mienk az áldott emlékezés
és az emlékezésben
a jövőért való reménység!

Innen - Onnan

¶ A Fidzsi-szigetek katonai kormánya idén újra – immár harmadszor – tiltotta a Fidzsi Metodista Egyház évi közgyűlésének a megtartását. Ennek az oka, hogy az egyház vezetői nem hajlandók lemondásra a kormány többszöri felszólítása ellenére. Továbbmenve, kormányrendelet szerint metodista lelkészek nem hagyhatják el Fidzsit, s megtiltották bármilyen metodista egyházi gyűlés összehívását.

¶ A Délvidék első Szent István szobrát Apatinban a város alapításának ezredik évfordulója alkalmából avatták fel. Az ünneplőket Schmitt Pál köztársasági elnök levélben köszöntötte. A szobrot, mely Varga Attila kőfaragóművész alkotása, a katolikus templom mellett állították fel. A szoboravatáson áldást mondott Dolinszky Árpád ev. püspök és Bumford Vilmos katolikus plébános.

¶ A washingtoni nemzeti székesegyház az augusztusi 23-i 5.8 erősségű földrengés következtében többmillió kárt szenvedett. Vizsgálatok szerint az épület használata nem biztonságos. [↗]

¶ Az indonéziai Bogorban polgármesteri rendelet folytán rendőri felügyelet mellett csak az utcán tarthatja Isteniszteleteit a "Taman Yasmin" Keresztyén Gyülekezet. Épületét azért nem használhatja a gyülekezet, mert a rendelet szerint keresztyéneknek nem lehet temploma olyan utcában, melynek izlám neve van.

¶ A nógrádmegyei Bányaterenye maconkai városrészében állították fel augusztus 20-án Európa legnagyobb keresztyét. A Tátra-vidékről hozott óriásfenyőből készített 15 méteres fa kettős kereszt Dancsó János asztalosmester munkája, mint ilyen egyedülálló Európában.

¶ Alexandria III. Shenouda, a Kopt Ortodox Egyház pápája kapta a 2011-es Augsburgi békedíjat. A keresztyén felekezetek közötti hídépítő szerepe, valamint a keresztyének és muszlimok között hazájában végzett közvetítő szerepe miatt tartotta őt nagyra a zsúri – jelentette be Gribl Kurt, az augsburgi főpolgármester.

A főpásztor legutóbb az újévkor kitört egyiptomi zavargások idején nyújtott kimagasló munkát, amikor békítő tevékenységbe fogott koptok és muszlimok között. A zsúri elnöke, Grabow Michael evangélikus regionális püspök elmondta, hogy többek között ez vezetett ahhoz a döntéshez, hogy végül őt tüntették ki a díjjal. A 88 éves pápa fáradhatatlanul munkálja a békét és fontos impulzusainak hála, a kopt keresztyének sokat nyitottak az utóbbi években az ökumené irányába is.

A 12.500 euróval dotált békedíjat háromévente osztja ki Augsburg város és a Bajorországi Evangélikus-Lutheránus Egyház. A kitüntetés átadására 2011. október 29-én kerül majd sor. A laudációt a Németországi Protestáns Egyházszövetség Zsinatának egykori elnöke, Huber Wolfgang nyugalmazott püspök tartja majd.

¶ A Kanadai Ev.-Lutheránus Egyház (ELCIC) nyári országos közgyűlésén többféle határozattal együtt engedélyezte, hogy lelkészek meleg párokat eskessenek, valamint meleg párkapcsolatban élő lelkészek szolgálatba való állítását és meleg személyek lelkészszé szentelését.

¶ Az Evangélikus Egyház – Missouri Zsinat (LCMS) 2011 végével felmondta a közös tábort lelkészi szolgálat fenn-

tartását az Amerikai Evangélikus Egyházzal (ELCA) az utóbbi 2009-es országos közgyűlésének a homoszexszualitásra vonatkozó döntései okából. Kilatásban van, hogy a két egyház szervezett együttműködése több jótékonyági területen is felszámolásra kerül a LCMS kezdeményezésére.

¶ A székelyföldi Sepsiszentgyörgyön szeptember 24-én szoboravatási ünnepély volt. Ekkor szentelte fel Bíró László tábort püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Kar családügyi referens püspöke a dombovári Varga Gábor szobrászművész és keremikus alkotását, a Szent Gellért vértanú püspököt és Szent Imre herceget ábrázoló egész alakos, 2,5 méter magas szoborcsoportot.

¶ XVI. Benedek pápa szeptember végi németországi látogatása, amittől a katolikus-protestáns viszony erősödését várták, sokakban csalódást okozott, mert az Erfurtban – az ágostonos kolostorban, Luther Márton egykori otthonában – általa vezetett ún. Ökumenikus Istenisztelet kapcsán semmiféle gesztussal sem fordult a protestánsok felé, pl. egyházaik "igaz egyházak"-ként való elismerése vagy velük úrvacsoraközösség megteremtése vonatkozásában. e.é. - e.p. - eni - etc.

MEGHÍVÓ

az 1956-os szabadságharc
55. évfordulója ünneplésére
október 23-án vasárnap du. 3 órára
a Nyugatclevelandi Magyar
Evangélikus Egyház templomába
a W.98/Denison utcák sarkán.

Ünnepi szónok

PRÓHLE GERGELY

külgügyminisztériumi h. államtitkár
a Magyarországi Evangélikus Egyház
országos felügyelője

Közreműködik

Kis Magyar Kórus

Nt. Tamásy Zoltán vezényletével
14.sz. Görgey Artúr cserkészcsapat
Csajka Tamás vezetésével.

Az ünnepélyt vacsora követi.

Belépő díj nincs, adományokat az
egyház javára köszönettel fogadunk.
Vacsora részvételi szándékot kérjük
október 20-ig bejelenteni
a Lelkészi Hivatalnál 216-961-6895,
vagy Kőrössy Ildikonál 440-255-4577
telefonszámon.

Parkolás a Martens Temetkezési
Vállalkozónál.

MEGHÍVÓ

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia ezúton is meghívja taggyülekezetei képviselőit, lelkészi és világi tagjait, tiszteletbeli tagjait, s velük együtt a Konferencia barátait 34. biennális közgyűlésére, melyet 2011. december 10-én szombat de. 11:00 órakor tart meg a "Gloria Dei" Evangélikus Egyház utcaszinten lévő nagytermében, 5801 Memphis Avenue, Cleveland, Ohio 44144 címen. A közgyűlést könnyű büfé ebéd követi (erre való tekintettel a részvétel bejelentését december 3-ig kérjük AMEvKo@sbcglo.net e-mail címen).

Erős vár a mi Istenünk!

Rigneyné Sz. Ildikó, s.k., lelkész-jegyző
Bernhardt Béla, s.k., főesperes-elnök

Augusztusi számunk postázását intézte Fazekas Róbert, Földesi József, Juhász Judit, Tamásy Éva, dr. Tomaschek László. Hálásan köszönjük munkájukat.

Adományok nyugtázását következő számunkban folytatjuk. ✕

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• Lázárné Tóth Szilviát, Zsíros Lillát, és Kadlecsik Zoltánt a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben Szemerei János püspök szentelte lelkésszé.

• Késő ősszel Ryll Scott, "Lutheran Church Missouri Synod" egyházbeli ev. lelkész angolnyelvű missziós szolgálatot kezd a Bp.-Fasori Ev. Egyházközség égisze alatt azzal a céllal, hogy missziós algyülekezetet, majd önálló gyülekezetet szervezzen a főváros angol anyanyelvű lakosai számára. Ryll családjával költözik Budapestre, egyelőre hároméves szerződéssel. Győri születésű felesége – Ernst Cecília – az amerikai "Parish Nurse" programot szándékszik meghonosítani az ev. gyülekezetekben Alkalmi angolnyelvű Istentiszteleteket már 2009 óta tartanak a Fasorban.

• Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök püspöke országos tanévnyitó Istentiszteleten nyitotta meg az evangélikus oktatási intézmények 2011/2012-es tanévét. A tanévnyitó Istentiszteletre az evangélikus egyház új oktatási intézményének, a pestszentlőrinci Sztelho Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, és Gimnáziumnak az ünnepélyes megnyitásával került sor.

• Az augusztus 20-án a Néprajzi Múzeumban tartott ünnepségen többek között két evangélikus személy is részesült állami kitüntetésben. Radosné Lengyel Anna, a Magyar Rádió felelős szerkesztő-helyettese, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelőhelyettese, a Déli Egyházkerület felügyelője a Magyar Köztársaság Arany Erdemkeresztjét, Bozorády Zoltán ny. ev. lelkész pedig szerteágazó ökumenikus és karitatív tevékenysége elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét vehette át.

• Jelentősen nőtt az egyházi közoktatási intézmények száma az előző tanévhez képest: A katolikus egyház 20, a református egyház 10, az evangélikus egyház pedig 13 százalékos növekedést tudhat magáénak. Az evangélikus közoktatási intézmények száma három óvodával, két általános iskolával, s egy gimnáziummal 39-ről 45-re emelkedett.

• Sikátoron, Zalaistvándon, Mérgesen, Edvén, Győrújbráton felújított templomát, Fancsalon felújított templomát

és új gyülekezeti termét, Tokajban új imaházát vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet.

• Meghalt Vető Béla ny. ev. lelkész, az Országos Ev. Levéltár ny. igazgatója.

• Nyíregyháza-Borbányán a templom-építés 60., Hatvanban fennállása 75. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet.

• Albertírsán a település 300 éves voltának ünneplése alkalmából tartott Istentiszteleten Klátik Miloš szlovákiai elnök püspök és D. Szebik Imre ny. püspök, a Magyarországi Ökumenikus Tanács elnöke szolgált igehirdetéssel.

• A pestszentlőrinci ev. iskolával együtt további öt ev. közoktatási intézmény kezdte működését az idei tanévvel: "Katicabogár" Német Nemzetiségi Óvoda Mezőberényben, Zenei Óvoda Szentendrén, "Harangvirág" Óvoda Kiskőrösön, "Örömhír" Óvoda Veszprémben, s Miskolcon a "Kossuth Lajos" Gimnázium és Pedagógiai Szak-középiskola harmadik taggal, Általános Iskolával bővült.

• Győrújbarát – Tényő – Győrszemerén Karsay Lajos, Angyalföldön Grendorf Péter az ev. gyülekezet új lelkése.

• Népszámlálás – Valljuk meg éltető gyökereinket! ■ "A tízévenkénti népszámlálás [2011 október] átfogó képet ad, többek között, Magyarország lelki erőnlétéről is. Megtudhatjuk, hogy hazánk polgárainak hol vannak a spirituális gyökerei, ki honnan táplálkozik lelkileg. A vallási hovatartozást tisztázó kérdés esélyt ad számunkra, hogy megvalljuk hitünket, esetleg újra felfedezzük éltető gyökereinket. Ebben az összefüggésben is iránymutató Péter apostol biztatása: 'Legyetek készek mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.' (1Péter 3:15). A népszámlálás lehetőséget teremt számunkra, hogy megvalljuk élő reménységünket. A Magyarországi Evangélikus Egyház Püspöki Tanácsa bátorít minden hazánkban élő evangélikus hittestvért, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, vállalja evangélikus gyökereit és éljen is belőlük!" ■ Erős vár a mi Istenünk!

■ Szemerei János püspök, Fabiny Tamás püspök, Gáncs Péter püspök. ■ Budapest-Győr, 2011. szeptember 12.

• 2011 szeptember elején lépett életbe a

Nemzeti Erőforrás Minisztérium egyes ingatlanok műemlékké nyilvánításáról, valamint műemléki jelentőségű területtelé nyilvánításáról, illetve műemléki védettségének megszüntetéséről szóló rendelete. A jelenlegi rendelet 173 objektum egyedi műemlékké és 4 terület műemléki jelentőségű területtelé nyilvánítására, illetve 13 objektum műemléki védettségének részleges vagy teljes megszüntetésére vonatkozóan tartalmaz rendelkezést – köztük számos evangélikus épületről. Egyedi műemlékké nyilvánították – a lista szerint – Budapest VIII. kerületében az Üllői út 24. számú házat, ahol az Országos Iroda működik, a hódmezővásárhelyi evangélikus templomot, lelkészlakot és iskolát, a rudabányai evangélikus templomot, a tótkomlói, szlovák evangélikus iskola és tanítólakás épületeit, valamint az evangélikus parókiát is.

• Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen egyéb szakon tanulókkal együtt nyolc teológus-lelkész szakos hallgató kezdte meg tanulmányait

• A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa azt szorgalmazza, hogy az új egyházügyi törvényben rögzített 14 egyháztest mellé az ökumenikus együttműködésben amúgyis részt vevő egyházakat is vegyék fel; ilyen a Magyarországi Metodista Egyház, a Magyarországi Anglikán Egyház, a Magyar Pünkösdi Egyház, az Üdvhadsereg Szabadegyház, a Magyarországi Szabadkeresztény Gyülekezet, és az Őskeresztény Apostoli Egyház. e.p. - e.é. - et al.

OLVASÓINK SZÍVES FIGYELMÉBE

→ Decembéri számunkhoz előfizetések (és hátralékok), ill., az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciában való tagsági díjak (benne van az előfizetés is) beküldése megkönnyítésére befizetőlapot és válaszborítékot csatolunk. Az az olvasó is kap "ilyen" mellékletet, akinek az előfizetése vagy AMEK tagdíja rendezett (a befizetőlap és válaszboríték adomány beküldésére is felhasználható).

→ Az előfizetések vagy az AMEK tagdíjak állását a címszalagról lehet megtudni, melyen a decemberrel lejárt vagy lejáró év van feltüntetve. Az AMEK tagok címszalagján a tagságot "AMEK" betűk jelzik. Sz. ■

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán.

Templom és lelkési hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:00 órakor, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 961-6895.

Minden kedves Testvérünket, barátainkat szeretettel hívunk és várunk minden vasárnap 10 órakor kezdődő kétnyelvű Istentiszteletünkre. ■ Hálaadás van a szívünkben, mert a Jóisten megsegítette Bolla Olga testvérünket, ismét a gyülekezet közösségében lehet; kérjük továbbra is a testvérek imádságát Olgáért. ■ Szeretettel gondolunk Kotabich Elenorra, aki szeretetotthonban van, sajnos már nem tud közeink jönni, de imáinkban vele vagyunk, hiszszük, hogy az élő Krisztus mellette van és nem hagyja el. ■ Istentünk megtartó kegyelme legyen velünk. Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Zoltán.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. **Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300.** Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor.

Szeptember 16-án pénteken este 8-kor a torontói Szt Erzsébet templom Szt István terében előadás volt a következő cím alatt: "Evangélikus vagyok," dr. Mekis Éva és dr Jeney László biznyságtételével. Az előadás három fő részből állt: (1) Az evangélikus egyház kialakulásának történelmi áttekintése. (2) Az alap hittételek összefoglalása összehasonlítva a többi történelmi egyházzal. (3) Napjaink istentiszteleti rendjének és jelképeinek gyakorlata és értelmezése. Köszönjük hűséges egyháztagjainknak a remek előadást, biznyságtételt. ■ Szeretettel gondolkunk imádságban Babos Sándorra. Jézus gyógyító szeretete és kegyelme legyen vele. ■ Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán ev. lelkészek

CLEVELAND - NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet a hónap első vasárnapján de. 9:30-kor angolul, minden vasárnap 11:00-kor magyarul, Gyermekestentisztelettel is. Úrvacsoraosztás a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

"Csillagok ösvényén a szó Hozzád elér: Halkan szól csendes imánk minden magyarért." ■ Október 23-án az 1956-os szabadságharcra emlékezünk 55. évfordulóján. (Meghívó a 6. oldalon.) ■ November 13-án bazárt, december 4-én Mikulás napi ebédet, december 17-én karácsonyi koncertet rendezünk. ■ Magyar iskola és óvoda szeptember 15-től várja magyarul tanulni vágyó kisdíjakait. Toldi Ágnes, Szabó Anikó tanítótársaimmal nagy szeretettel várjuk a régi és új kis diákokat is. Anikó Nyíregyházáról jött

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2011 NOVEMBER

1. Mindenszentek emlékezete
Efezus 1:11-23 – Lukács 6:20-31
2. Prédikátor 12:1-8 – Jób 8:1-9:35
3. Márk 6:7-13 – Jób 11:1-12:25
4. Máté 27:39-44 – Jób 14:1-22
5. Ap.Csel. 14:8-18 – Jób 19:1-29

PÜNKÖSD UTÁNI 21. VASÁRNAP

Heti ige: 2Korinthus 6:2

6. 1Thessz. 4:13-18 – Máté 25:1-13
7. Márk 4:1-12 – Jób 31:1-40
8. Márk 13:9-20 – Jób 31:1-22
9. Zsidók 13:1-9 – Jób 38:1-11
10. 1János 2:18-29 – Jób 42:1-6
11. Máté 26:36-41 – Jób 42:7-9
12. Márk 13:30-37 – Jób 42:10-17

PÜNKÖSD UTÁNI 22. VASÁRNAP

Heti ige: Példaabeszéd 14:34

13. 1Thessz. 5:1-11 – Máté 25:14-30
14. Máté 7:21-29 – Náhúm 1:1-14
15. Zsidók 10:26-31 – Náhúm 2:1-14
16. Róma 2:1-11 – Abdiás 1-21
17. 2Thessz. 1:3-12 – Máté 24:1-14
18. Zsoltár 90:1-12 – Máté 24:15-28
19. Jelenések 20:11-15 – Máté 24:29-31

A HIT FEGYVERE

[Efezus 6:17.] *A keresztyénségnek is vitézre van szüksége, akik az ellenséget le tudják verni s az ördögöt lefegyverezve, meg tudják szegényíteni. Ehhez azonban erős harcosok kellene, akik az igét jól értik, bírják, annak hamis értelmezését meg tudják cáfolni s az ellenséget saját fegyverével megverni. Mivel pedig mindenki nem lehet alkalmas az ige védelmezésére, szükség van igehirdetőkre és tanítókra, akik naponként tanulmányozzák az Írást, azokkal járnak és másokért is hadakoznak. De minden keresztyén is fegyverezze fel magát. Hit- és tanbeli bizonyosságát alapozza meg úgy az Isten igéjéből, hogy ellenállhasson az ördögnek s tudjon védekezni, mikor valaki el akarja téríteni. Így segítsen egyháza tanítását megvédelmezni és megtartani. L.M.*

hozzánk, aki Lebach Andrea segítőtje is. Isten hozta közénk, és köszönjük szolgálatait. ■ Istennek adunk hálát, hogy eggyel többen vagyunk gyülekezetünkben, a Jóisten másodsor is kisfiával áldotta meg dr. Vászrhelyi Zoárdot és Simon Juditot. A gyönyörű kisfiú neve: Benedek. Így már a kis Zoárdkának testvére is van. Az Úr áldása legyen az egész család életén. ■ Minden beteg, idős testvér életet annak a Megváltónak a kezébe ajánljuk, aki soha nem hagyja őket magukra. ■ Isten őrző és megtartó kegyelme legyen mindnyájukkal! Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva ev. lelkész. ««

AZ EGYHÁZI ÉV UTOLSÓ VASÁRNAPJA

Heti ige: Lukács 12:35

20. Efezus 1:15-23 – Máté 25:31-46
21. 5Mózes 34:1-8 – Máté 24:32-44
22. 1Péter 1:13-21 – Máté 24:45-51
23. 1Korinthus 3:9-15 – Máté 25:1-13
24. Kolossé 4:2-6 – Máté 25:14-30
25. 96. Zsoltár – Máté 25:31-46
26. Jelenések 21:10-27 – Ézsaiás 40:1-11

AZ EGYHÁZI ÉV KEZDETE ÁDVENT 1. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zakariás 9:9

27. 1Korinthus 1:3-9 – Márk 13:24-37
28. 1Péter 1:8-13 – Ézsaiás 40:12-31
29. Kolossé 1:9-14 – Ézsaiás 41:1-7
30. András apostol emléknapja
Róma 10:10-18 – János 1:35-43

2011 DECEMBER

1. 1Thessz. 4:1-8 – Ézsaiás 41:8-14
2. Máté 27:27-30 – Ézsaiás 42:1-9
3. Máté 23:37-39 – Ézsaiás 42:10-17

ÁDVENT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: Lukács 21:28

4. 2Péter 3:8-15 – Márk 1:1-8
5. Zsidók 6:9-12 – Ézsaiás 42:18-25
6. Jelenések 2:12-17 – Ézsaiás 43:1-7
7. Jelenések 2:1-7 – Ézsaiás 43:8-13
8. 2Korinth. 5:1-10 – Ézsaiás 43:14-21
9. Lukács 22:66-71 – Ézsaiás 43:22-28
10. 1Thessz. 4:13-18 – Ézsaiás 44:1-8

ÁDVENT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: Ézsaiás 40:3,10

11. 1Thessz. 5:16-24 – János 1:6-28
12. Máté 3:1-6 – Ézsaiás 44:21-28
13. Máté 3:7-12 – Ézsaiás 45:1-8
14. Máté 21:28-32 – Ézsaiás 45:9-17
15. Máté 11:7-15 – Ézsaiás 45:18-25
16. János 19:17-22 – Ézsaiás 46:1-13
17. 126. Zsoltár – Ézsaiás 49:1-6

ÁDVENT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: Filippi 4:4-5

18. Róma 16:25-27 – Lukács 1:26-38
19. 2Korinth. 1:18-22 – Ézsaiás 49:7-26
20. Jelenések 5:1-5 – Ézsaiás 50:4-11
21. Tamás apostol emléknapja
Efezus 1:3-6 – János 20:24-31
22. Jelenések 22:16-21 – Ézsaiás 51:1-8
23. Róma 15:8-13 – Ézsaiás 51:9-16
24. KARÁCSONYEST

Titusz 2:11-14 – Lukács 2:1-14

KARÁCSONY ÜNNEPE VASÁRNAP

Heti ige: János 1:14

25. Titusz 3:4-7 – Lukács 2:15-20
26. KARÁCSONY 2. ÜNNEPE
Jelenések 7:9-15 – János 1:1-14
27. János apostol emléknapja
1János 1:1-2:2 – János 21:20-25
28. Máté 2:13-18 – Ézsaiás 53:6-12
29. 1János 4:13-16 – Ézsaiás 54:1-10
30. Zsidók 1:7-14 – Ézsaiás 55:1-13
31. Év utolsó napja (Szilveszter)
90. Zsoltár – Róma 8:31-39